

Informačné správanie

Tézy kurzu

Doc. PhDr. Jela Steinerová, PhD.
UK Bratislava, FiFUK, KKIV

Ciele kurzu:

- Vysvetliť problém informačného správania človeka v informačnej vede
 - Poskytnúť historický prehľad prístupov v teórii a praxi výskumov a trendy vývoja
 - Vysvetliť metódy výskumu informačného správania a aplikačné oblasti
 - Aplikovať vybranú metódu na riešenie konkrétneho problému
1. Informačné správanie. Definovanie pojmu. Súvislosti s vyhľadávaním informácií a informačným prieskumom.
 2. Základné pojmy. Základní autori, organizácie, publikácie. Interdisciplinárne podhubie. Prístupy informačnej vedy.
 3. Historický vývoj prístupov a prehľad koncepcií. Výskumy používateľov informácií, výskumy vyhľadávania informácií.
 4. Metódy výskumov. Kvantitatívne a kvalitatívne metódy. Príklady výskumov informačného správania: jednotlivci, skupiny, zdroje a médiá, miesta a priestory.
 5. Modelovanie informačného správania človeka. Základné reprezentatívne modely. Vzorce informačného správania človeka. Typy informačného správania. Reprezentácie poznania.
 6. Trendy vývoja vo výskumoch informačného správania. Aplikačné oblasti v praxi.

Literatúra

- STEINEROVÁ, Jela. 2005. Informačné správanie: Pohľady informačnej vedy. Bratislava: CVTI SR, 2005. 189 s. ISBN 80-85165-90-2.
- STEINEROVÁ, Jela. Informačné správanie človeka v knižniciach a v elektronickom prostredí - dôsledky pre organizáciu poznatkov v digitálnych knižniciach. In: Infos 2005. Zborník príspevkov. Medzinárodné informatické sympóziu. Bratislava : CVTI, 2005, s. 149-160.
- STEINEROVÁ, Jela. Informačné správanie človeka – používatelia informácií v súvislostiach. In: Ikaros. [online]. 2005, č. 09 [cit.2005-09-01]. Dostupné na: <<http://www.ikaros.cz/Clanok.asp?ID=200509005>> ISSN 1212-5075

Ďalšia odporúčaná literatúra

- Informačné správanie a digitálne knižnice. Information Behaviour in Digital Libraries.* Zborník z medzinárodnej konferencie, Bratislava, 21.-22.5. 2003. Zost. J. Steinerová, J. Šušol. Bratislava : KKIV, 2003. 265 s. ISBN 80-85165-87-2.
- Využívanie informácií v informačnej spoločnosti. Information Use in Information Society. Proceedings of the International conference.* Bratislava, SR, 10.-11.10. 2006. Zost. J. Steinerová, J. Šušol. Bratislava: CVTI SR, 2006. 228s. ISBN 80-85165-92-9.

- Case, D.O. (2002), *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs and behaviour*, New York: Academic Press
- STEINEROVÁ, Jela - ŠUŠOL, Jaroslav. 2005. Library users in human information behaviour. In: *Online Information Review*. 2005. Vol. 29, No.2, pp.139-156. ISSN 1468-4527.
- BATES, Marcia J. 1989. The Design of Browsing and Berrypicking Techniques for the Online Search Interface. In *Online Review* [online]. 1989, vol.13, no. 5, 407-424 [cit. 2003-03-18]. Dostupné na internete : <<http://www.gseis.ucla.edu/faculty/bates/berrypicking.html>>
- DERVIN, Brenda. 2003. Human studies and user studies : a call for methodological inter-disciplinarity. In *Information Research*. [online]. 2003, vol.9, no.1, paper 166. [cit. 2004-07-14]. Dostupné na internete: <<http://InformationR.net/ir/9-1/paper166.html>>ISSN 0022 0418
- Steinerová, Jela, Šušol, Jaroslav. 2007. Users' information behaviour – a gender perspective. In *Information Research*. Vol. 11, No. 3, paper 251. Available at: <http://InformationR.net/ir/11-3/paper251.html>
- INGWERSEN, Peter, Järvelin, Kalervo. 2005. *The Turn. Integration of Information Seeking and Retrieval in Context*. Dordrecht, Springer 2005. 448 p
- Kuhlthau, C. (2005), Towards collaboration between information seeking research and information retrieval, *Information Research*, 10(2), paper 225, Dostupné na internete: <<http://InformationR.net/ir/10-2/paper225.html>>ISSN 0022 0418
- STEINEROVÁ, JELA a kol. 2004. *Správa o empirickom prieskume používateľov knižníc ako súčasť grantovej úlohy VEGA 1/9236/02 Interakcia človeka s informačným prostredím v informačnej spoločnosti*. Jela Steinerová, Jaroslav Šušol, Soňa Makulová, Marta Matthaidesová, Jana Verčeková, Pavol Rankov. Bratislava : Filozofická fakulta UK, KKIV, 2004. 113 s. Dostupné aj na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/~kkvi>
- THEORIES of Information Behavior. Ed. by K. Fisher, S. Erdelez, L. McKechnie. Medford, NJ: Information Today, 2005.
- WILSON, Tom D. 1999. Models in information behaviour research [online]. In *Journal of Documentation*. 1999, vol.55, no.3. [cit. 2003-09-30]. Dostupné na internete: <<http://informationr.net/tdw/publ/papers/1999JDoc.html>> ISSN 0022 0418.
- STEINEROVÁ, Jela. 2007. Informačná gramotnosť a relevancia: človek v informačnej spoločnosti. In: *Infos 2007. Knižnice – piliere vedomostnej spoločnosti. Prínos pamäťových inštitúcií k budovaniu vedomostnej spoločnosti*. Stará Lesná, 16.-19. apríla 2007. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov, Albertina Icome, 2007, 13 s.
- STEINEROVÁ, Jela. 2007. Relevancia vo vedeckej komunikácii a nové služby elektronického prostredia. In *CASLIN 2007*. Stupava, 3.-6.5.2007. Bratislava: UKB, 2007. CD-ROM. 12s.

Podmienky absolvovania kurzu:

1. vypracovanie seminárnej práce (max. 5 s.), analýza domácej a zahraničnej literatúry na vybratú tému.
2. projekt analýzy informačného správania vybranej skupiny používateľov (deti, pracovná skupina, študenti rôznych odborov, zdravotne postihnutí používatelia, iné špeciálne skupiny ap.) konkrétnou metódou (dotazník, rozhovory, analýza logov). Pilotný prieskum v 5-členných skupinách. Vypracovanie správy o prieskume a výsledkoch. Prezentácia výsledkov.

Termín odovzdania seminárnej práce: 9.11.2007

Termín odovzdania projektu a jeho prezentácie: január 2008

Úloha č. 2 (zadanie a vysvetlenie)

Analýza informačného správania na malej skupine používateľov informácií ako experiment umožňujúci aplikovať metódy výskumu informačného správania v konkrétnej situácii.

Spolupráca s kolegami.; rozdelenie práce - manažér projektu, analytici, komunikátori. Formulovanie 3 otázok výskumu. Formulovanie základných premenných (3-5), ktoré sa budú sledovať.

Výber vzorky respondentov (max. 10 respondentov pre dotazník, 5 respondentov pre rozhovory). Realizácia prieskumu. Vyhodnotenie výsledkov. Vypracovanie správy (max. 5 s.) Prezentácia výsledkov (15 min.).

Témy prác

1. História informačného správania človeka
2. Vzťah informačnej a kultúrnej gramotnosti
3. Informačné správanie a vyhľadávanie informácií seniorov
4. Informačné správanie a vyhľadávanie informácií u mladistvých (12-18 rokov)
5. Sociálne participatívne siete v informačnom správaní používateľov
6. Druhy prieskumových stratégií pri vyhľadávaní informácií v internete
7. Web 2.0 ako nové prostredie informačného správania
8. Delenie sa s informáciami na univerzitách ako typ informačné správanie
9. Informačné správanie a skupinové riešenie problémov
10. Konceptie informácie v informačnom správaní človeka
11. Tvorivosť v elektronickom informačnom prostredí
12. Konceptie nových médií v informačnom správaní človeka
13. Vedecká kolaborácia v elektronickom prostredí (e-Science, kolaboratória)
14. Informačná ekológia ako prejav informačného správania
15. Emocionálna zložka informačného správania
16. Informačné správanie v učiacej sa organizácii
17. Informačné správanie používateľov digitálnych knižníc
18. Informačné správanie pri organizácii informácií
19. Kvantitatívne výskumy informačného správania používateľov (OCLC ai.)
20. Kvalitatívne výskumy informačného správania
21. Relevancia v elektronickom prostredí
22. Informačná spoločnosť a informačné správanie
23. Typológia informačného správania
24. Reprezentácie informácií ako nástroj informačného správania
25. Neurofyziologická zložka informačného správania
26. Rodová podmienenosť informačného správania používateľov
27. Informačné správanie a jazykové štýly
28. Informačné správanie človeka a inteligentné systémy
29. Kognitívne vedy a ich prínos do výskumov informačného správania
30. Informačné správanie a manažment poznatkov v organizáciách